

A
327 380

dandelion.com

Emili Boix i Escrivà
F. Xavier Vila i Moreno

© 2008 by Dandelion Consultants
All rights reserved. Reproduction or distribution of this work in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, is prohibited. For more information, please contact Dandelion Consultants at info@dandelion.com or by telephone at +34 91 480 00 00. Libraries associated to dandelion.com network.

Sociolingüística de la llengua catalana

Editorial Ariel, S.A.
Barcelona

Introducció	7
CAPÍTOL 1. Panoràmica general de la sociolingüística	11
1. Els antecedents	11
2. Disciplines que s'ocupen de les relacions llengua-societat	13
2.1. Les dimensions dels estudis de llengua i societat	13
2.2. El pol social i col·lectiu	15
2.2.1. La sociologia de la llengua	15
2.2.2. La planificació lingüística i el dret lingüístic	16
2.2.3. Les perspectives antropològiques i interaccionals	18
2.3. El pol psicològic i ideològic	19
2.3.1. Les ideologies i les representacions lingüístiques	19
2.3.2. Psicologia social de la llengua	20
2.3.3. Llengua i ensenyament	22
2.4. El pol lingüístic i estructural	25
2.4.1. L'establiment de la lingüística	25
2.4.2. El qüestionament de l'«axioma de la categoricitat»: la sociolingüística variacionista	26
2.4.3. El contacte de llengües	31
2.4.4. La planificació del corpus	32
3. La sociolingüística catalana	33
3.1. Delimitació	33
3.2. El període presociolingüístic	34
3.3. El període antifranquista	35
3.4. El període autonòmic	38
3.4.1. La institucionalització	38
3.4.2. La diversificació	39
3.4.3. L'assuaujament del caràcter militant	41
3.4.4. Un cert aire de família	42
<i>Síntesi</i>	43
<i>Activitats</i>	43
CAPÍTOL 2. La perspectiva macrosociològica de la llengua	45
1. L'estructura social i la llengua	45
1.1. La diversitat i la desigualtat	45
1.2. La transformació de l'estructura social i el paper de la llengua	46

1.2.1.	L'avaluació de les transformacions socials	46
1.2.2.	Els tipus de societat i el paper de la llengua en l'estratificació social	47
1.3.	El conflicte i el consens en la sociolingüística	52
2.	Les variables socials i la llengua	54
2.1.	Les variables, els agregats i els grups socials	54
2.2.	La classe social	56
2.2.1.	Definició de classe social	56
2.2.2.	La classe social en la sociolingüística	58
2.2.3.	Les varietats de classe social: els sociolectes del català	62
2.2.4.	Els sociolectes de la marginació: els argots	63
2.3.	El sexe i el gènere	65
2.4.	L'etnicitat i la nacionalitat	69
2.4.1.	Una qüestió de noms: les ètnies i les nacions	69
2.4.2.	Grups ètnics i nacionals i llengua	72
2.4.3.	El català gitano, un etnolecte?	74
2.5.	La religió	75
2.6.	L'edat	76
2.7.	Les xarxes socials	79
2.7.1.	El concepte i les característiques de les xarxes socials	79
2.7.2.	Les xarxes socials en la dinàmica sociolingüística	82
3.	La segmentació sociolingüística de la realitat	85
3.1.	L'àmbit d'ús	85
3.1.1.	La noció d'àmbit d'ús	85
3.1.2.	La delimitació dels àmbits d'ús	88
3.2.	La diglòssia	90
3.2.1.	L'origen del terme i la definició de Ferguson	90
3.2.2.	La diglòssia segons Fishman	92
3.2.3.	L'evolució posterior del terme diglòssia	93
3.3.	El conflicte lingüístic	95
	<i>Síntesi</i>	101
	<i>Activitats</i>	102
CAPÍTOL 3.	La perspectiva antropològica de la llengua. La diversitat situada	105
1.	L'antropologia i la llengua	105
2.	L'evolució de l'interès antropològic per la llengua	108
3.	L'etnografia de la comunicació	110
4.	Alguns conceptes bàsics en l'etnografia de la comunicació	115
4.1.	La competència comunicativa	116
4.2.	La comunitat i el repertori lingüístics	118
4.3.	La descripció dels fets de parla. La graella <i>parlant</i>	122
4.4.	L'evolució de l'etnografia de la comunicació	129
5.	L'antropologia lingüística en la sociolingüística catalana	131
	<i>Síntesi</i>	133
	<i>Activitats</i>	133
CAPÍTOL 4.	Llengua, poder i ideologies	137
1.	Llengua i poder en la societat com a mercat	137
1.1.	El poder en l'ús lingüístic	137

1.2.	Els capitals econòmics, culturals, lingüístics, socials i simbòlics	139
1.3.	Els espais de relacions: els camps socials	143
1.4.	Les normes socials i els <i>habitus</i>	144
1.5.	Els <i>habitus</i> lingüístics	149
1.6.	Els camps de l'ensenyament infantil i primari i el camp jurídic com a exemples	152
2.	Les ideologies	156
2.1.	Les ideologies lingüístiques	157
2.2.	Les inèrcies tradicionals	159
2.3.	Les lleialtats lingüístiques	160
2.4.	El purisme i l'antipurisme	163
3.	Els límits i les mobilitzacions etnolingüístics	164
3.1.	La creació i el manteniment de límits etnolingüístics	164
3.2.	Les mobilitzacions nacionals i els grups urbans	169
3.3.	Els sistemes de comunicació de masses i la lluita simbòlica	170
4.	El debat ideològic davant de la diversitat lingüística	174
4.1.	L'evolució de les ideologies lingüístiques	174
4.2.	Les ideologies liberals	176
4.3.	Les ideologies ecolingüístiques	178
	<i>Síntesi</i>	179
	<i>Activitats</i>	180

CAPÍTOL 5. La reproducció de les llengües: el manteniment i la substitució lingüística

1.	La delimitació del fenomen	185
2.	El cessament de la reproducció lingüística: fases i processos	188
3.	Els grups susceptibles de substitució lingüística	193
3.1.	Les poblacions migrants	193
3.2.	Les poblacions autòctones	198
4.	Les interpretacions de la substitució lingüística	203
4.1.	La substitució, un fenomen fonamentalment extralingüístic	203
4.2.	La bilingüització i la substitució lingüística	204
4.3.	Els factors polítics i econòmics en la substitució	205
	<i>Síntesi</i>	209
	<i>Activitats</i>	210

CAPÍTOL 6. El multilingüisme i el contacte lingüístic

1.	La definició de les llengües	213
2.	L'estudi del contacte de llengües	218
3.	El concepte i els tipus de bilingüisme	221
4.	Els fenòmens de contacte de llengües	225
4.1.	El canvi induït pel contacte interlingüístic	225
4.2.	Els antecedents: Fabra i el contacte de llengües	226
4.3.	La interferència i la transferència lingüístiques	228
4.3.1.	La interferència lingüística	228
4.3.2.	L'anàlisi contrastiva i l'anàlisi d'errors	233
4.4.	L'alternança de codis i les marques transcòdiques	237
4.4.1.	Determinisme i llibertat en els fenòmens de contacte	237
4.4.2.	La classificació dels fenòmens de contacte	244

4.5.	El contacte de llengües i l'evolució de les varietats lingüístiques	253
4.5.1.	El contacte en la conformació de les varietats lingüístiques	253
4.5.2.	La influència del substrat	253
4.5.3.	La distribució social de les marques transcòdiques	255
4.5.4.	La convergència lingüística	256
4.5.5.	La relexificació	258
4.5.6.	La imitació culta de llengües prestigioses	259
4.5.7.	L'encongiment i la mort de la llengua	261
4.5.8.	Les varietats de transició, les varietats de frontera i les llengües mixtes	262
4.5.9.	Els pídgins i els criolls	264
<i>Síntesi</i>		267
<i>Activitats</i>		268
CAPÍTOL 7. Polítiques i planificació lingüístiques		271
1.	Llengües, polítiques i planificació	271
1.1.	Polítiques lingüístiques i planificació	271
1.1.1.	L'actuació política sobre la diversitat lingüística	271
1.1.2.	Política i planificació lingüístiques com a camps d'estudi	272
1.2.	Elements de la política i la planificació lingüístiques	275
1.2.1.	Els actors de la política lingüística	276
1.2.2.	Sobre quins comportaments s'influeix?	280
1.2.3.	La població destinatària	282
1.2.4.	Els objectius	282
1.2.5.	En quines condicions s'intervé?	284
1.2.6.	Per quins mitjans?	285
1.2.7.	Amb quins efectes?	287
2.	Les fases de la planificació lingüística	287
2.1.	La selecció del problema	288
2.2.	La definició del problema	289
2.3.	La formulació de les línies d'actuació	290
2.4.	La posada en pràctica	293
2.5.	L'avaluació	293
2.6.	L'estandardització: el model de Haugen	296
3.	La superació de la substitució lingüística	301
3.1.	L'actuació contra la substitució lingüística	301
3.2.	El <i>capgirament de la substitució lingüística</i> de Fishman	302
3.2.1.	Les bases teòriques del model: el complex llengua-cultura, la comunitat i la diglòssia	302
3.2.2.	Les bases pràctiques del model: l'escala de trencament intergeneracional	303
3.2.3.	Una avaluació del model de Fishman	312
3.3.	La normalització lingüística	314
3.3.1.	El sentit originari del terme	314
3.3.2.	La difusió i la metamorfosi del terme	316
3.3.3.	Una avaluació del model de normalització lingüística	324
4.	Alguns principis i models de les polítiques lingüístiques estatals	326
4.1.	La política lingüística en la configuració de l'Estat	326

4.2. Alguns principis d'organització del plurilingüisme: territorialitat, història i personalitat	328
4.3. Els models d'organització estatal del plurilingüisme	331
4.4. L'evolució recent dels models de política lingüística	334
<i>Síntesi</i>	335
<i>Activitats</i>	336
Bibliografia	341
Índex analític	365